

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 23. januarija 1856.

Kdaj je živina gojzdom naj bolj škodljiva, in kateremu lesovju?

Škodo dela živina v gojzlih (šumah), ker objeda in odjeda mladje ali da mlade klice poteptá, po sterminah pa tudi perst ruši.

Koza objeda in odjeda naj raje mladje, berstje in listje, zato je mlademu zarodu tako škodljiva; za njo pa so konji naj bolj škodljivi, ker ogrizujejo tudi že večje drevesica. V nizkih gojzlih so ovce bolj škodljive kot goveja živina, zato naj se, če je le potreba velika, ovce še le potem pušajo v gojzd, kadar je lesovje že njih gobcu odrastlo. Prešiči res tudi niso brez škode, ker rijejo po zemlji in spodrivajo marsiktero mladje pa tudi drevesno seme zobljejo; pa vendar brez vse koristi tudi niso, ker rahljajo zemljo, da seme lože kalí, zraven tega pa tudi poberajo gojzdom škodljive merčese. Ko je gojzd že gobcu živine odrastel, to je, da živina ne more berstja in perja več doseči, ni živina več tako škodljiva, zlasti če med drevjem raste dobra trava; le koza ni zadovoljna z njo; ona vendar naj raje sega po listji in objeda celó skorjo starejega drevja. Kadar se goveda z ovci vred pasejo, terpi gojzd še večjo škodo kakor takrat, kadar se le same goveda ali same ovce pasejo, ker goveja živina le redko tam kaj objeda, kjer so se ovce pasle ali pa le okoli hodile. Sploh naj bi se zapomnilo to prav dobro, da naj se živina nikoli na enem kraju dolgo ne pase, ker gojzdana paša nikoli brez škode ni.

Hojevje terpi naj več škode spomladi mesca majnika, kadar se mlado berstje prikaže; kadar je to že bolj olesenélo, takega terjega mladja ne objeda živina tako rada; ravno taka je tudi z listnatim drevjem; kadar je to bolj terdo, se ga ne loti tako rada, kakor mehkega spomladi; sploh sega živina po mokrem in rosnem listji raje kakor po suhem. Če se tedaj v takem času živina goni v gojzd, kadar mu je naj manj škodljiva, zamore gojzdana paša gospodarju za kratek čas v veliko pripomoč biti, kadar mu klaje primanjkuje.

So pa nekatere drevesa, od katerih je znano, da jih živina kaj rada objeda, memo družih, katerih se le v naj večji lakoti loti. Treba da gospodar to vé.

Čez kateri les gré živina naj raje? — Čez jelko, jesen, jagnjed, brest, lesko, lipo, hrast in javor.

Kterih se pa loti le v naj večji potrebi? — Jelše, breze, smreke, bora in mecesna.

Če je tedaj v mladem gojzdu med obilnim drugim lesom, kterege se rada ne dotakne, le malo tacega, ki ji je po volji, se vé da gorje potem temu!

Iz vsega tega, kar smo tu po gotovih skušnjah razložili, je pač očitno, kako veliko je za obvarovanje mladega zaroda na tem ležeče, v katerem času se živina spuša v gojzd, in da spomlad je naj nevarniši čas za to, in da takrat dela naj večjo škodo. Allg. L. u. F. Z.

Pripomočki zoper dragíno.

(Dalje.)

Rodovitnost zemlje pomnožuje obila, bogata perst. Naj od tega kaj povemo svojim bravcem.

Kdor koli se je oziral po gojzlih, je imel priložnosti dovelj zapaziti, da v gojzlih, kjer se še nikoli les sekal ni, pa tudi v taci, ktere oskerbuje umen gospodar, se nahaja plast črne persti, v kateri ne raste le samo les prav čversto in veselo, temuč tudi mnogo drugo rastlinje. Pojmo na Pohor, na Nanos in druge planine, in vidili bomo kako lepo zelje ondi pridelujejo brez gnoja! Ta črna rodovitna perst se je kadaj, ko se je malo lesa in stelje potrebovalo, prav na debelo delala; ako je sedaj tolikšne ne vidimo, nam pač ne bo treba dolgo uganovati: zakaj ne. Deževje je splavilo perst z gorá in jo nanese v doline, kjer je ta nanós naj sedaj rodovitniša zemlja.

Ako slujete ogerska in marska kot naj rodovitniši deželi, — ako Oggersko še današnji dan gnojí trud in pot kmetovavcov sosednih dežel, je vzrok temu le lega teh blagoslovljenih dežel. Oggersko in Marsko ste tiste velike nežke, kamor so z okoljnih gorá in planin hudourniki nanесли rodovitne persti na kupe.

Pa ne le nekaj je tako bilo. Tudi dan današnji gledamo — roke križem deržeč — kako plohe spirajo naše njive in ngrade in jim jemljejo neprecenljivo bogastvo. V Evropi edino le kmete v saksonskem Altenburgu vidimo, kako pridno napravljajo jarke in grabne, v ktere vjemajo mlako, ktera iz gorá dere, in kako lepo s to vlovljeno mlakužo rodovitijo svoje polja.

To pa še ni vse. Med kamnjem in živaljo je še neka stvar vmes, ktera redí živino, ker kamen ji ni živež. Ta sredna stvar je rastlina, ktera živi od persti, od ktere pa potem živi žival. Kdor tedaj skerbí za rastlinstvo, skerbí za živalstvo in po tem spet za rastlinstvo. Zato so tisti gospodarji naj umniši gospodarji, katerim so čeva naše domače živine naj bolja gnojna fabrika, kateri gnoj pridno naberajo in spravljajo, — kateri živino namesto na paši v hlevu redijo, — kateri imajo ceste razdeljene na dele, iz katerih poberajo gnoj, — kateri povsod le gledajo, kje bi ga kaj vlovili.

Kako narobe svet je pa v tem marsiktero gospodarstvo! Kako nečimerno se tu in tam ravna z živinskim gnojem; koliko tega naj boljšega cveta steče po ulicah in se ga pogubi v nič, — koliko ga gré v zgubo, ker ga dež spira ali sonce sožiga! Vsega tega pa ne vidimo in nočemo videti! Zlo enaki so taki gospodarji takim, kateri fanta lové in pretepajo, če jim je splezal na jablano in jim pobasal kake dve jabelki — cele koše pa jih dajo dobrovoljno gosencam pozobati!

Smešno je pri vsi potratu, ktero uganjamo z domačim gnojem, ako vidimo in slišimo, kako ravno tisti, ki dajo na cente naj bolje gnojnice v zgubo iti, hrepené po novih, umetno napravljenih mešancah, ktere naj bi jim namesto vale naj bolji domači pridelk. Taki želé iz snega sladkor ali moko delati!

Spoštujemo kmetijsko vednost, ktera nas povzdiguje na višjo stopnjo znanstva, pa ne prezirimo tudi nikdar proste domače skušnje, ktera tako umevno k nam